
GRUPPE

SØGSMÅL

EIGIL LEGO ANDERSEN

FORLAGET THOMSON

Egil Lego Andersen

Gruppesøgsmål

1. udgave/1. oplag

© Forlaget Thomson A/S, København 2007

ISBN 978-87-619-1953-3

Omslag: Axel Surland, Ljungbyhed

Sats og tryk: P.J. Schmidt Grafisk, Vojens

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele af den er ikke tilladt

ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Alle rettigheder forbeholdes.

Forord

Det er sjældent, at der i dansk ret indføres helt nye civilprocesformer, i hvert fald når bortses fra ordninger, der blot skal indebære en fornkling af de velkendte. Det sker pr. 1. januar 2008, når retsplejelovens kapitel 23 a om gruppesøgsmål træder i kraft. Dansk civilprocesret har næppe tidligere frembudt regler af en sådan kompleksitet. Efterhånden som reglerne skal føres ud i livet ved håndteringen af konkrete sager, vil nogle spørgsmål finde deres svar, og hidtil upåagtede problemer kan melde sig.

Denne bog er tænkt som et bidrag til udviklingen af gruppesøgsmål, først og fremmest til anvendelsen i praksis, men også ved at pege på forhold, der kan indgå i overvejelserne om den videre udvikling af lovreglerne om gruppesøgsmål.

Kendt er legenden om Regnar Lodbrog, der stillede Kraka tre tilsyneladende uløselige opgaver, som hun elegant løste med et løg, en hund og – formentlig den opgave Regnar var mest spændt på – et fiskenet.

Det havde været en passende fjerde opgave for den kloge kvinde at udtænke et søgsmål, hvor mange kunne deltage og få retskraftig dom for deres krav, men ingen af dem dog var part. Kraka ville da utvivlsomt have udtænkt gruppesøgsmålet, som netop er løsningen på dette tilsyneladende paradoks. Regnar nøjedes imidlertid med at stille hende de tre opgaver, og denne opgave har derfor ligget uløst hen til Retsplejerådet – der kunne søge støtte i svenske og norske regler – påtog sig opgaven. Om løsningen er blevet lige så elegant som Krakas løsninger skal ikke drøftes. Det vigtige er, at gruppesøgsmål nu bliver gældende dansk ret. Opgaven for domstole og advokater bliver at få udviklet og nyttiggjort konceptet – og for lovgiver at videreudvikle og forbedre det.

Vi står ved startlinjen.

Bogen er inddelt efter decimalsystemet, dog således at kapitelnumre ikke er medtaget i nummereringen. Ved henvisninger til afsnit i et andet kapitel er der derfor først anført kapitelnummer efterfulgt af bindestreg.

Forord

Tak til *advokat Vivian Petersen* og *advokatfuldmægtig Martin Hørmann Pallesen* for hjælp med korrekturlæsningen.

Der er taget hensyn til retsstof, der er fremkommet indtil medio september 2007.

København, oktober 2007

Eigil Lego Andersen

Indholdsoversigt

Indholdsfortegnelse	9
Kapitel 1: Indførelsen af gruppesøgsmål	19
Kapitel 2: Grundbegreber	30
Kapitel 3: Betingelserne for gruppesøgsmål	41
Kapitel 4: Før sagsanlæg	66
Kapitel 5: Sagens anlæg	73
Kapitel 6: Fra sagsanlæg til åbningsunderretning	83
Kapitel 7: Tilmelding og framelding	119
Kapitel 8: Gruppemedlemmets stilling under sagen	140
Kapitel 9: Sagens gang mod hovedforhandlingen	151
Kapitel 10: Hovedforhandling, dom og fuldbyrdelse	181
Kapitel 11: Sagsomkostninger	190
Kapitel 12: Anke og kære	218
Bilag 1: Lov nr. 181 af 28. februar 2007	240
Bilag 2: Lovforslag 41 (2006/2007) med bemærkninger	245
Miniordbog	320
Domsregister	324
Stikordsregister	325

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Indholdsoversigt	7
<i>kapitel 1</i>	
Indførelsen af gruppesøgsmål	19
1. Lovændringen	19
2. Begrebet	19
3. Debatten	21
4. Forarbejderne	21
5. Gruppesøgsmål i andre lande	22
6. Begrundelsen for indførelse af regler om gruppesøgsmål	23
6.1. Indledning	23
6.2. Retsplejerådets synspunkter	24
6.3. Individuelt »uprocessbare« krav	24
7. Kun en yderligere procesform	25
8. Hvilke sager?	26
8.1. Fra retspraksis	26
8.2. Retsplejerådets katalog	27
8.3. Skatte- og forvaltningssager	28
9. Fordele ved gruppesøgsmål	28
10. Bogens opbygning	29
<i>kapitel 2</i>	
Grundbegreber	30
1. Indledning	30
2. Gruppen – gruppemedlem	30
2.1. Begreberne »gruppen« og »gruppemedlem« er ikke entydige	30
2.2. Tilmelding og framelding	33
2.3. Ændringer i nettogruppen	33

2.4. Ubertigtet tilmelding	33
2.5. Undergrupper?	34
3. Grupperepræsentanten	35
3.1. Begrebet	35
3.2. Hvem kan udpeges som grupperepræsentant?	35
3.3. Udpegningen af grupperepræsentant indebærer godkendelse af gruppessøgsmålet	36
3.4. Gruppemedlem som grupperepræsentant	36
3.5. Sammenslutning som grupperepræsentant	36
3.6. Flere grupperepræsentanter?	38
4. Rammen	38
5. Åbningsunderretningen	40

Kapitel 3

Betingelserne for gruppessøgsmål	41
1. Indledning	41
2. Hovedbetingelse 1 – Ensartede krav	42
2.1. Begrebet »krav«	42
2.2. Ensartethed	43
2.3. Sagen om Tåstrup Sø	45
2.4. »Personer«	47
3. Hovedbetingelse 2 – Den bedste behandlingsmåde	47
3.1. Indledning	47
3.2. Forarbejderne	47
3.3. Hvad er »bedst«?	48
3.4. Vurderingen	49
3.5. Sammenhængen med de øvrige betingelser	55
3.6. En fiktion	55
4. Hovedbetingelse 3 – Hensigtsmæssig identifikation og underretning	56
4.1. Indledning	56
4.2. Forarbejdernes hovedsynspunkter	56
4.3. Problemer og muligheder	58
4.4. Sagsøgte medvirken	59
4.5. Forarbejdernes eksempler	59
4.6. Kommunikationsbetingede begrænsninger i gruppedefinitionen	61

4.7. Foreninger	62
4.8. Kombinerede gruppedefinitioner	62
4.9. Udenlandske bruttogruppemedlemmer	63
5. Hovedbetingelse 4 – Der kan udpeges en gruppe- repræsentant	63
5.1. Indledning	63
5.2. Betingelser for en foreslået grupperepræsentants villighedserklæring	64
5.3. Rettens stillingtagen	65

Kapitel 4

For sagsanlæg	66
1. Kontakt med potentielle bruttogruppemedlemmer	66
2. Hjemmeside	68
3. Brug af modpartens navn og varemærke	69
4. Registrering af interesserede deltagere	70
4.1. Ren registrering	70
4.2. Registrering ved indmeldelse i forening	70
5. Sekretariat	71
6. Persondatabeskyttelse	71

Kapitel 5

Sagens anlæg	73
1. Stævningen	73
2. Litispendensvirkning	75
3. Fristafbrydelse	76
3.1. Indledning	76
3.2. Gruppessøgsmålet godkendes – kravstilleren omfattet ..	76
3.3. Gruppessøgsmålet godkendes – kravstilleren ikke omfattet	77
3.4. Gruppessøgsmålet afvises	78
4. Konvertering til individuelt søgsmål?	79
5. Retsafgift	80

Kapitel 6

Fra sagsanlæg til åbningsunderretning	83
1. Prøvelse af betingelserne	83
1.1. Indledning	83
1.2. Forarbejderne	84
1.3. Inddragelse af modparten	84
2. Godkendelse ved udpegning af grupperepræsentant	86
3. Fastlæggelse af rammen	87
3.1. Indledning	87
3.2. Dokumentationskrav	88
3.3. Ingen forudsætninger om sagens udfald	90
4. Sikkerhedsstillelse	90
4.1. Grupperepræsentantens sikkerhedsstillelse	90
4.1.1. Procedure	90
4.1.2. De sikrede omkostninger	92
4.1.3. Træk på sikkerhedsstillelsen	93
4.1.4. Frigivelse af sikkerheden	94
4.2. Deltagernes sikkerhedsstillelse	95
4.2.1. Indledning	95
4.2.2. Sikkerhedsstillelse og surrogater herfor	96
4.2.2.1. Kontant deponering	97
4.2.2.2. Retshjælpsdækning som surrogat for sikkerhedsstillelse	98
4.2.2.3. Fri proces som surrogat for sikkerhedsstillelse	101
4.2.3. Hvad dækker sikkerhedsstillelsen og surrogaterne?	103
4.2.4. Træk på sikkerheden	104
4.2.4.1. Stillingen i almindelige sager	104
4.2.4.2. Stillingen i gruppesøgsmål	105
4.2.4.3. Betaling til modparten	105
4.2.4.4. Sagsomkostninger til grupperepræsentanten	106
4.2.4.5. Formulering af klausul	106
4.2.5. Frigivelse af sikkerheden eller resten deraf	107
4.2.6. Sikkerhedens størrelse	107

4.2.7. Frist for sikkerhedsstillelsen eller dokumentation for retshjælp eller fri proces ..	111
5. Fri proces	111
5.1. Er ansøgning obligatorisk?	111
5.2. Fri proces til gruppesøgsmålet – fri proces til deltageren	112
5.3. Bevilgende myndighed	113
5.3.1. Retten	113
5.3.2. Civilstyrelsen	114
5.4. Deltageren kan ikke selv søge fri proces	115
5.5. Grupperepræsentanten kan søge fri proces til sig selv ..	115
6. Åbningsunderretningen	115
6.1. Indledning	115
6.2. Individuelle oplysninger	116
6.2.1. Særligt om til- eller frameldingsfristen	116
6.3. Generelle oplysninger	117
6.4. Fastlæggelse af indholdet	117
6.5. Underretningens form	117
6.6. Retten og parterne	118
6.7. Omkostninger	118

Kapitel 7

Tilmelding og framelding	119
1. De to muligheder	119
2. Hovedreglen og undtagelsen	120
3. Betingelserne for valg af frameldingsmodellen	120
3.1. Krav af ringe størrelse – tilmeldingsmodellen uhensigtsmæssig	120
3.2. Kun en offentlig myndighed kan være grupperepræsentant	120
3.3. Anmodning fra grupperepræsentanten	121
3.4. Oplysninger fra modparten	122
3.5. Diskretionshensyn	123
4. Den praktiske forskel på tilmelding og framelding	124
5. Frist for tilmelding og framelding	126
6. Gennemførelse af tilmelding eller framelding	126
6.1. Skriftligt, evt. elektronisk	126

6.2. Hvortil?	126
6.3. Sagsøgeren – forhåndstilsagn om tilmelding	127
6.4. Betinget tilmelding?	128
7. Supplerende fuldmagter og samtykke til fremtidig underretning pr. mail	128
8. Uberettiget tilmelding	129
8.1. Manglende opfyldelse af gruppedefinitionen	129
8.2. Litispendensvirkning, retskraftvirkning og voldgift ..	130
9. Sikkerhedsstillelse og surrogater herfor	131
10. Underretning af modparten	132
11. Retsvirkning af tilmelding og framelding	133
11.1. Binding til gruppesøgsmålet	133
11.2. Afbrydelse af forældelse	134
11.3. Procesrente og morarente	134
11.4. Litispendensvirkning	135
12. Tilmelding og framelding efter fristens udløb	135
12.1. Tilmelding efter fristens udløb	135
12.1.1. Reglen og forarbejdernes synspunkter	135
12.1.2. Særligt om tilmelding fra kravstillere, der fører individuel sag	136
12.1.3. Særligt om forældede krav	137
12.2. Framelding efter fristens udløb	138

Kapitel 8

Gruppemedlemmets stilling under sagen	140
1. Indledning	140
2. Materielle beføjelser	140
2.1. Overdragelse og anden retsovergang	140
2.2. Forlig	141
3. Processuel stilling	142
3.1. Sagsøgerbeføjelse indtil gruppesøgsmålets godkendelse	142
3.2. Deltagerens manglende beføjelser	143
3.3. Partslignende stilling på visse punkter	143
3.4. Videreførelse af gruppesøgsmålet som individuel sag ..	144
3.5. Kære	146
3.6. Klage over grupperepræsentanten	146

3.7. Erstatningskrav mod grupperepræsentanten og dennes advokat	147
4. Udtræden	147
4.1. Tilmeldingssager	147
4.2. Frameldingssager	149
5. Underretning	149
6. Anke	150
7. Fuldbyrkelse	150

Kapitel 9

Sagens gang mod hovedforhandlingen	151
1. Generelt	151
2. Hovedintervention	152
3. Biintervention	152
4. Modkrav	153
4.1. Indledning – kun konnekse modkrav	153
4.2. Ingen hjemmel til at henvise konnekse modkrav til individuelt søgsmål	155
4.3. Konnekse modkrav i frameldingssager	157
4.4. De lege ferenda	157
4.5. Retkraftspørgsmål	157
5. Ændring af rammen	158
5.1. Indledning	158
5.2. Indskrænkning af rammen	158
5.3. Udvidelse af rammen	159
5.4. Forudsætningsvigt?	161
6. Uberettiget tilmeldte	162
7. Deltagere, hvis krav viser sig ikke at bestå	163
8. Udskiftning af grupperepræsentanten	164
9. Afvisning af sagen	167
9.1. Indledning	167
9.2. Manglende sikkerhedsstillelse	167
9.3. Sagsøgted indsigelser	168
9.4. Udeblivelse og fristoverskridelse	168
9.5. Retsvirkningen af afvisning	170
10. Hævelse af sagen	170
11. Forlig	172

11.1. Kravet om rettens godkendelse	172
11.2. Forligstilbud fra modparten	174
11.3. Videregående forligsfuldmagt	174
11.4. Forlig om visse deltageres krav	175
11.5. Kamouflerede forlig	175
11.6. Sagsomkostninger	176
11.7. Underretning af deltagerne	176
12. Anden underretning af deltagerne	177
13. Underretning af bruttogruppen?	178

Kapitel 10

Hovedforhandling, dom og fuldbyrdelse	181
1. Generelt	181
2. Deltagernes rolle	182
2.1. Part, vidne eller tilhører?	182
2.2. Omfanget af deltagernes forklaringer	183
2.3. Deltagere med tvivlsom deltagelsesret	184
3. Tilkendegivelse efter hovedforhandlingen?	185
4. Dommen	186
5. Underretning af deltagerne om afgørelsen – ekstrakt- udskrift – domsudskrift	187
6. Fuldbyrdelse	188

Kapitel 11

Sagsomkostninger	190
1. Indledning	190
2. Sagsomkostninger pålagt deltagerne	190
2.1. Reglerne	190
2.1.1. Indledning	190
2.1.2. Til-gode-reglen	191
2.1.3. Renter af sagsomkostninger	197
3. Den samlede omkostningsafgørelse	202
3.1. Sagsomkostninger til modparten	202
3.2. Sagsomkostninger fra modparten til gruppe- repræsentanten	204

3. Sagsomkostninger fra gruppe-medlemmerne til grupperepræsentanten	205
3.3.1. Appel	207
4. Betænkningens eksempler	209
4.1. Eksempel 1	209
4.1.1. Betænkningens tekst	209
4.1.2. Kommentar til eksempel 1	209
4.1.3. Eksempel 1 som domskonklusion	209
4.2. Eksempel 2	210
4.2.1. Betænkningens tekst	210
4.2.2. Kommentar til eksempel 2	210
4.2.3. Eksempel 2 som domskonklusion	211
4.3. Eksempel 3	211
4.3.1. Betænkningens tekst	211
4.3.2. Kommentar til eksempel 3	212
4.3.3. Eksempel 3 som domskonklusion	212
4.4. Eksempel 4	213
4.4.1. Betænkningens tekst	213
4.4.2. Kommentar til eksempel 4	213
4.4.3. Eksempel 4 som domskonklusion	214
4.5. Eksempel 5	214
4.5.1. Betænkningens tekst	214
4.5.2. Kommentar til eksempel 5	214
4.5.3. Eksempel 5 som domskonklusion	215
4.5.3.1. Intet kontant udbytte	215
4.5.3.2. Kontant udbytte	215
4.6. Eksempel 6	215
4.6.1. Betænkningens tekst	215
4.6.2. Kommentar til eksempel 6	216
4.6.3. Eksempel 6 som domskonklusion	216
4.6.3.1. Intet kontant udbytte	216
4.6.3.2. Kontant udbytte	216
5. Vurdering	217

Kapitel 12

Anke og kære	218
1. Indledning	218
2. Grupperepræsentantens anke	219
2.1. Indledning	219
2.2. Grupperepræsentantens anke skal ikke godkendes som gruppesøgsmål – grupperepræsentanten fortsætter ..	220
2.3. Rammen videreføres	220
2.4. Sikkerhedsstillelse fra grupperepræsentanten	220
2.5. Sikkerhedsstillelse fra deltagerne	221
3. Potentielle grupperepræsentanters anke	222
3.1. Anke i konkurrence med grupperepræsentanten	222
3.2. Anke i konkurrence med andre potentielle grupperepræsentanters anke	223
3.3. Retsvirkning af en potentiel grupperepræsentants anke	224
3.4. Godkendelse af anken som gruppesøgsmål – ramme – grupperepræsentant	224
4. Modpartens anke	225
5. Fri proces i anken	226
6. Den »uafgjorte« sag	227
6.1. Indledning	227
6.2. Grupperepræsentanten anker først	228
6.3. Modparten anker først	228
7. Fælles regler om anke efter reglerne om gruppesøgsmål ..	229
8. Individuel anke	232
8.1. Individuel ankebeføjelse	232
8.2. Ankefrist	233
8.3. Individuel anke eller tilmelding til gruppeanke?	233
9. Ekstraordinær anke	235
10. Kære	235
Bilag 1: Lov nr. 181 af 28. februar 2007	240
Bilag 2: Lovforslag 41 (2006/2007) med bemærkninger	245
Miniordbog	320
Domsregister	324
Stikordsregister	325

Kapitel 1

Indførelsen af gruppesøgsmål

1 Lovændringen

Den 1. januar 2008 træder lov nr. 181 af 28. februar 2007 (herefter: loven) om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love i kraft. Loven er optrykt som *bilag 1*. Lovens vigtigste funktion er at indføre regler om kollektive søgsmål i Danmark. Det sker navnlig ved at indføre et nyt kapitel 23 a i retsplejeloven. Placeringen lige efter kapitel 23 om sammenlægning og adskillelse af krav er oplagt rigtig.

Også før lovens ikrafttræden har flere ensartede krav kunnet behandles samlet, f.eks. ved subjektiv kumulation eller sambehandling af sager. Loven gør ingen indskrænkninger i de bestående muligheder herfor, men udvider mulighederne for sambehandling af sager ved indsættelse af et nyt stk. 2 i retsplejelovens § 254, hvorefter retten efter anmodning fra en part kan henvise en sag i 1. instans til behandling ved en anden ret, hvis sagen efter indhentet udtalelse fra denne mest hensigtsmæssigt kan behandles sammen med en anden sag, der verserer ved den anden ret. På samme måde kan en landsret henvise en ankesag til den anden landsret. Opretholdelsen og udvidelsen af alternativerne til gruppesøgsmål har den særlige betydning, at en af betingelserne for gruppesøgsmål er, at gruppesøgsmål skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på, jf. retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 5, og afsnit 3-3.

2 Begrebet

Gruppessøgsmål kan defineres som en civilprocesform, hvor flere persons krav indtales¹ under en fælles sag af en fælles repræsentant, uden at den enkelte person har sædvanlig partsstatus, men således at dom-

¹ Kun på sagsogersiden kan der organiseres en gruppe, hvis medlemmer afgrænses ved tilmelding eller framelding. I Norge bestemmer tvistelovens § 35-15, at reglerne om gruppesøgsmål finder tilsvarende anvendelse med en gruppe på sagsogtesiden. Hvorledes dette skal fungere i praksis må stå hen.

Fra 2008 kan der føres gruppesøgsmål, dvs. retssager, hvor deltagerne på sagsøgersiden ikke er parter, men omfattes af sagen ved at tilmelde sig et kollektivt søgsmål, der forestås af en grupperepræsentant på deres vegne. Eventuelt kan man blive omfattet af søgsmålet, hvis man underlader at framelde sig.

Reglerne adskiller sig markant fra sædvanlige civilprocesregler og frembyder en for dansk retspleje hidtil ukendt kompleksitet.

I denne bog gennemgås de nye regler om gruppesøgsmål. Der redegøres for de grundlæggende begreber, for betingelserne for at føre en sag som gruppesøgsmål og for forløbet af gruppesøgsmålet. Gennemgangen af forløbet omfatter tiden før sagens anlæg, udarbejdelse af stævning, godkendelsesproceduren, tilmeldings- eller frameldingsproceduren, sagens forberedelse, hovedforhandlingen, dommen, sagsomkostninger, anke og kære. Der er lagt vægt på at behandle de praktiske udfordringer, som advokater stilles overfor, hvis de skal organisere og føre et gruppesøgsmål på sagsøgersiden eller repræsentere sagsøgte heri, og de nye opgaver, som det indebærer for domstolene at styre og afgøre et gruppesøgsmål.

Bogens forfatter er advokat, dr.jur. Eigil Lego Andersen. Han er partner i advokatfirmaet Nielsen Nørager (www.nnlaw.dk) og har tidligere udgivet bøgerne *Gavebegrebet*, *Kontrakter om Virksomhedskøb*, *Aktionæroverenskomster*, *Aktiehandelsaftaler* og *Aktiøhandelsaftaler*.

FORLAGET THOMSON

ISBN 978-87-619-1953-3

9 788761 919533